

~~zas přednáším. To je nemoc z povolání. Člověk se trochu moc zamíluje do zvuku vlastního hlasu. Začnete rozebírat maličkosti a za chvíli zapomenete, o čem jste chtěli mluvit.~~

~~Takže jak jsem se dostal do Dubaje? Začnu od prostředka, tam totiž začínají všechny dobré pravdy.~~

Před rokem, v květnu, jsem stál v malé nevětrané místnosti na Manhattanu, nacpané pětatřiceti nervózními studenty, kterým zbývalo jen pár minut do ukončení mého kurzu „nové žurnalistiky“. Chodil jsem sem a tam před tabulí, mával rukama v nehybném vzduchu a poslední chvějivé akordy své výuky jsem popoháněl do crescenda. Vypadalo to asi takhle:

„Tohle je náš poslední den, a tak tedy ještě několik myšlenek na závěr. Co je to *nová* žurnalistika? Ne úplně fikce a ne úplně skutečnost. Začali jsme semestr rozbořem článku Gaye Taleseho ‚Frank Sinatra je nachlazený‘. Talese sledoval Sinatru tři měsíce a snažil se získat interview. Nakonec to skončilo tak, že místo Sinatry mluvil úplně s každým, kdo se pohyboval kolem něj. *Esquire* mu vyklopil pět tisíc na náklady, takže z toho byl jeden z nejdražších článků, jaké kdy byly napsány. Nakonec se Sinatrou vůbec nemluvil – ani jednou. Ale přesto vytvořil interview: *napsal, to, co věděl, že by Sinatra řekl*. A teď to porovnejte s tím, co jsme právě četli – s prací Simona Glasse, nepravého reportéra *New Republic*, který si vymyslel nejen interview, ale fakta, lidi i celou korporaci Juki Micronics – dokonce si vybájlil i téma svého článku, mladého hackera, který pronikl do serverů Juki a pak firmu podfoukl, aby mu zaplatila celé jmění za to, že ji napříště před takovými útoky ochrání. Je v tom nějaký rozdíl? Kde je ta hranice? James Frey. Jayson Blair. Kaavya Viswanathanová. Blair Hornstinová. A nesčetní další, které nikdo neodhalil. Naše generace je generace plagiátorů. Vyzbrojeni Wikipedií a Googlem si můžeme tvořit vlastní pravdy. Co jiného také čekat v době, kdy dokonce i opravdoví reportéři posílají ze Středního východu jen zprávy schválené vládou? Kde je Jennings, kde



je Murrow? My už nepotřebujeme chladná, nezkreslená fakta. Teď jsou tu Stewart a Colbert! V naší éře se do slovníku dostal výraz *mediální realita* a Dana RATHERA vyhodili, protože si neo- věřil podvržené dokumenty z Killianovy aféry. A z vln, které to způsobilo, se s velkým rámusem vynořili Billové O'Reillyové a Chrissové Matthewsové a začali nám servírovat cukrkandlový klam. Plagiátorství, milí studenti, je nová forma amerického umění.“

Krátká pauza pro zdůraznění a pak – „Přeji vám krásné léto. Své závěrečné práce nechte u dveří.“

Tyhle žvásty mi doslova žerou. Těmi svými stříbrnými lžičenkami. Každý semestr se najde dokonce pár těch, kdo zatleskají, než se rozběhnou ke dveřím. Trošku neúcty, trošku staromódního ohně a síry, a máte je. Kdysi, v šedesátých letech, bych byl mohl být jedním z těch profesorů, kteří všechny přesvědčili, aby se přidali k nějakému kultu nebo se účastnili protestního pochodu po Washingtonu, ale i když by to mohla být zábava, není to můj styl. Nejdřív nabiju jejich mozky svou vlastní odrůdou skeptické elektřiny a pak je – nové cyniky – vypustím do světa, který se pomalu a spokojeně pokouší ukritizovat k smrti.

Pravda je ta, že já si těch fantastických lhářů hluboce vážím. Jednou bych chtěl učit celý kurz jen o nich. Velcí američtí podvodníci. Moje skromná teorie by zněla, že Amerika už netouží po pravdě, jen po její použitelné kopii. Jako uondaní milenci jsme ochotní se smířit. Náš hodnotový systém nám pořád radí odmítnout to, v čem od samého začátku poznáváme bezostyšnou lež, ale stejně vášnivě se vyhýbáme i pravdě. Chceme zůstat v šedivém mezivládi polovíry, kde je možné všechno.

Ale jak jsem se tedy ocitl v Dubaji? Ano. Tedy ten poslední den školy, když všichni studenti odešli, smazal jsem tabuli a smetl křídový prach. Pak jsem zahodil hromadu závěrečných prací, které na mě čekaly u dveří, zhasl a vyšel ven.

A přímo ve dveřích jsem se srazil se Sajjidem Ghazzálím, jedním svým obzvláště nadšeným studentem, který vždycky seděl



v první řadě a fascinovaně poslouchal mé přednášky. Pravděpodobně díky své výchově byl Sajjid neuvěřitelně uctivý a zdvořilý. Nikdy se nestalo, že by mluvil, aniž by předtím zvedl ruku, a když mluvil, vždycky se mi díval přímo do očí. Nikdy se neválel po židli. Poznámky si dělal úhledným těsnopisem, a pokud jsem mohl posoudit, byly tak přesné, jako by je zapsal soudní stenograf. Při každé písemce dostal plný počet bodů, nikdy nevynechal jedinou přednášku a jeho závěrečná práce, kdybych si ji býval přečetl, by jistě byla chytrá a bezchybná.

„Ehm... Sajjide. Rád vás vidím.“ Přemýšlel jsem, jestli mohl nějak zahlédnout dveřmi, jak jsem vyhazoval závěrečné práce.

„Pane profesore,“ začal, „jen jsem vám chtěl říct, jak moc se mi tenhle semestr líbil váš kurz.“

„Vážím si toho,“ řekl jsem. „Na podzim budu učit metody a praktiky moderní žurnalistiky. Registrace sice už skončila, ale když přijdete první den, rád vás ještě zapíšu.“

Zatvářil se nešťastně. „Bohužel nebudu moci vaši laskavé nabídky využít. Rodiče mě od příštího semestru posílají na jinou univerzitu.“

„Vaši rodiče jsou chytrí lidé,“ poznamenal jsem. „Tohle skutečně není moc dobrá univerzita.“

Ta poznámka mi vynesla pár udivených pohledů od kolemjdoucích studentů a jednoho postaršího profesora, který věděl, že mám pravdu. Ti starší tu byli dost dlouho, aby si ještě pamatovali, že naše městem financovaná univerzita byla kdysi průkopníkem demokratického vzdělávání a ne žumpou, která rozdává tituly jako lízátka.

„Každý rok,“ vysvětlil jsem, „naše standardy klesají, úspěšných studentů ubývá, profesori odcházejí do důchodu a nahrazují je asistenti, a přitom nám třídy přetékají špatně připravenými studenty, kteří nemají tušení, proč tady jsou. Ale to není žádné překvapení. To je Amerika. Dokonce i naše veřejná instituce je byznys. Za prváky vysáváme peníze na dotacích, i když víme, že po jednom semestru to vzdají a vrátí se ke své nikam

nevedoucí práci. A všechno to pak lijeme do postgraduálního vzdělávání, kde se dějí věci, které dělají univerzitě dobré jméno – protože většina z postgraduantů má slušné vzdělání odjinud – a cyklus pokračuje.“

„Jste moudrý,“ pokýval Sajjid. „Příští semestr mi budete velice chybět.“

Sajjid byl rozhodně dost chytrý, aby se uplatnil na Newyorské nebo na Kolumbijské – zkušenějších hráčích stejných skořápek – ale už jsem se nedostal k tomu, abych se ho zeptal, kam má namířeno, protože přesně v té chvíli k nám chodbou rázoval šéf naší katedry.

„Profesore Wallaci!“ zavolal, jen mě uviděl. Předstíral jsem, že ho neslyším – šéf a já jsme se nikdy oficiálně nesetkali. Vlastně jsem si nebyl ani jistý, jak zná moje jméno. Pak mi došlo, že ještě pořád stojím ve dveřích své přidělené třídy a na sobě ještě pořád mám sako z kostkovaného tvídu.

„Profesore Wallaci!“ zavolal ještě jednou. „Na slovíčko, prosím vás.“

První můj impulz byl předstírat, že jsem jiný profesor, nebo snad student – který se jen na poslední den školy moc slavnostně oblékl – ale Sajjid právě v té chvíli uctivě sepjál ruce a nahlas řekl: „Promiňte. Nebudu vás zdržovat. Krásné léto, profesore Wallaci.“

Z toho už se vykrotit nešlo. Šéf se blížil a koukal se přímo na mě. Podíval jsem se na hodinky. „Promiňte, musím ještě běžet na schůzku s jedním studentem,“ řekl jsem.

„Ale tohle bude jen vteřinka,“ prohlásil a nepříjemně se usmál.

Byl jsem v pasti – stál jsem v mizerně vykachlíčkované chodbě, kde bzučely zářivky, a měl jsem se zodpovídat se svých zločinů.

Problém je totiž v tom, že já doopravdy nejsem profesor Timothy Wallace.

Vidíte? Já jsem vám to říkal. Mnohem lepší je vyprávět to odprostředka. To je látka kurzu Základy stavby příběhu – tedy



ne že bych něco takového někdy učil, ačkoli myslím uznáte, že bych v tom byl dobrý – ne, ale jako student jsem pěkných pár takových absolvoval. Než jsem se stal profesorem Timothy Wallacem, byl jsem sám tak trochu spisovatelem. Tak teď ten začátek.

Opravdový Timothy Wallace byl Skot, kterého jsem poznal na kurzu tvůrčího psaní na Gothamské dílně – *Fabulace ve fikci i mimo ni* to nazval náš profesor. Já bych tomu říkal spíš *Příběhy přímo a oklikou*, ale to odbíhám. Tim byl tehdy horlivý mladý student žurnalistiky, který seděl vedle mě u velkého kulatého stolu, na němž se týden co týden pitvala naše dílka. Psal s velkým zaujetím o rozpadajícím se školském systému města – o chlapcích jménem Deshawn a dívkách jménem Jessina, kteří musejí držet nohy ve vzduchu, protože po podlaze ve třídách jim běhají švábi, a kteří si musejí chránit hlavu před velkými kusy opadávající omítky, když míří po schodech do chodeb určených dávnými architekty pro pětinnové množství žáků.

Obdivoval jsem Tima za tuhle jeho občanskou zodpovědnost. Původně jsem ho podezřívával, že to spravedlivé rozhořčení nad situací chudých je jen způsob, jak přimět dobrodějné vydavatele, aby ho tiskli, ale brzo jsem pochopil, že mu na těch dětech doopravdy záleží. Rozhodně byl úplně jiný než kterýkoli z dalších spisovatelů, jež jsem poznal.

Děti mu psaly dopisy a on s nimi chodil v sobotu do parku. Jinými slovy, byl to *dobrý člověk*, a když jsem byl s ním, připadal jsem si i já *sám* jako dobrý člověk, přestože jsem horečně přepisoval staré příběhy o všech lidech, kteří dobří nebyli. O sebestředných, citově chladných dámách ze společnosti. Právě o těch lidech, kteří mě přežvýkali a vyplivli. Snil jsem o tom, že to všechno dám dohromady a udělám z toho novelu, do které se bude hodit i článek, který jsem napsal pro *Esquire* (nakonec ho odmítli publikovat), i jediná moje vydaná povídka „Anton a já“ – studené dílko přijaté s pramalými ovacemi a záhy bez fanfár zmizelé. Větší práce, novela, o které jsem uvažoval, by



byla příběhem mladíka z Raleighu, který zaprodá svou duši, aby se stal spisovatelem; přestěhuje se na Manhattan se svým spolubydlicím z vysoké školy Julianem a postupně ztratí úplně všechno – jeho první román zmizí v jezeře, jeho jediná pravá láska Evelyn se vdá za indického prince, on a Julian se porvou na kraji Velkého kaňonu, a tak dál a tak dál.

Jednou večer, po obzvlášť brutálních jatkách Timovy práce „Nezbyla ani jedna tužka číslo dvě“ o podezřelých vztazích mezi firmami obstarávajícími jednotné školní testy a Bushovou vládou, jsme spolu šli do hospody U Lví hlavy na Amsterdamské avenue. Tam jsme obvykle jedovatě rozebírali poslední bezvýznamné skandálky a předstírali jsme, že jsme sami velcí spisovatelé – jako Norman Mailer nebo Lanford Wilson – ačkoli *jejich* Lví hlava byla už roky zavřená.

„Podle mě to bylo výborně napsané,“ řekl jsem mu. „Líbí se mi, jak tam Deshawn říká, že testy jsou jako evoluce, přežití neschopnějších, jenže tady přežijí ti, co umějí nejlíp podvádět.“

„To je jedno,“ zavrčel Tim do piva. „Můžu psát jak pánbůh, ale když nebudu mít spolehlivé důkazy z bývalého ministerstva školství, tak je mi to platné asi jako vymyšlený román.“ Chvilku mlčel a pak dodal: „Bez urážky.“

„Neurazil jsem se,“ poznamenal jsem a vstal, abych objednal čtvrtou rundu. Od baru jsem viděl, že chudák Tim je z toho opravdu zničený. Když si myslel, že se nedívám, vytáhl malou fotku Jessiny, kterou nosil v peněžence – fotil ji na schodech Newyorské veřejné knihovny, jak honila holuby pod velkými kamennými lvy. Vzal ji tam v neděli, když se její rodina vrátila z kostela. Říkal, že četla čtyři a půl hodiny bez přestávky. Doma žádné knížky neměla. Když jí Tim nějakou dal, Jessinina matka ji vždycky vyhodila; nikdy jsem nepochopil proč.

Když jsem se vrátil s pivem, viděl jsem, jak Tom vrátil fotku do peněženky. Pak rezignovaně složil stránky svého textu.

„Budu se muset vrátit do Skotska,“ povzdechl. „Víš ty, jaká psí *zima* tam je?“



Jeho studentské vízum už vypršelo, a i když požádal o dvojí občanství, nedaly se čekat rychlé výsledky. Psal na volné noze, pro blogy a jiné neplatící instituce, a sotva vyšel. Všechno to dělal v naději, že jednou získá místo jako opravdový reportér. Slušná práce se nesháněla snadno a Tim už vyzkoušel všechny dostupné možnosti, a stejně vždycky zase skončil tam, kde začal. Napadal mě už jen jeden způsob, jak mu pomoci. Bylo to něco, v čem jsem byl hodně dobrý. Něco, co jsem už trochu moc dlouho neudělal.

Zalhal jsem.

„Víš, mám švagra a ten pracuje u té firmy, jak dělá různé ty strojové testy, SAT, GRE a já nevím co ještě,“ řekl jsem. Žádného švagra jsem neměl. Neměl jsem dokonce ani sourozence.

„Scantron!“ doplnil nadšeně Tim.

„To je ono, Scantron,“ kývl jsem. „Vůbec nechápu, jak to, že jsem si na to nevzpomněl dřív. Jestli chceš, já mu zavolám, jestli něco neví.“

Zbytek byl už jednoduchý. Za pomoci Googlu a Photoshopu, těch dvou základních nástrojů moderních podvodníků, jsem vytvořil použitelný dopis od anonymního kolegy mého fiktivního švagra naznačující, že Tim opravdu na něco přišel. Nic konkrétního a nic průkazného. Jen tolik, aby to Timovu textu dodalo na věrohodnosti. Tim, vyzbrojen mým dopisem, svůj článek dopracoval, uveřejnil ho ve *Vzdělávacím měsíčníku* a získal Dunnigan-Pyleovu cenu za investigativní žurnalistiku. Jessina a Deshawn si potřásli rukou se starostou a nějaký filantrop věnoval jejich škole dvě stě tisíc dolarů. Tim se přestěhoval do většího bytu a nabídl mi, abych se zadarmo usadil ve volném pokoji.

Vydělali na tom všichni.

„To všechno díky tobě,“ říkal, kdykoli jsem protestoval – a to jsem důsledně dělal pokaždé, když přišly složenky. „Tvůj velký průlom už taky přijde každým dnem, cítím to.“

Ráno jsme se vzbudili a pustili se do práce. Snili jsme, že z nás budou příští Mencken a Dreiser. Tim rozesílal naše životopisy



do novin, televizních studií a do časopiseckých vydavatelství – prostě každému, kdo by mohl hledat mladého nadšeného reportéra. Neustále také urgoval svou žádost o dvojí občanství, ale úřední kola se otáčejí pomalu. Timothy měl pořád strach z deportace, a tak si požádal o místo vyučujícího v žurnalistických kurzech městské univerzity. Byl to takový jeho záložní plán.

Koncem června jsem dostal odpovědi od první várky literárních agentů, kteří jako jeden muž označili mou novelu za „nucenou“, „nerealistickou“ a plnou „ne právě sympatických postav“. A jak já jsem se propíjel červencovými vedry, Tim a jeho brilantní novinářský mozek začali dostávat nabídku za nabídkou. A zatímco všichni obdivovali jeho článek o standardizovaných testech a chválili jeho „stopařský čich pro pravdu“, mně v každé poště přicházely nové a nové urážky – můj téměř pravdivý příběh byl zřejmě také „výplod bujné fantazie,“ „emocionálně neupřímný“ a „na rovinu, tomuhle se nedá uvěřit“.

Oceňoval jsem sice tu ironii, jinak si ale jistě umíte představit, jak mi bylo. Když Timothy Wallace v srpnu odjel na rok do západní Afriky pracovat pro BBC, zůstal jsem v jeho bytě a pořád ještě doufal, že se mé štěstí obrátí.

Byl jsem opilý a deprimovaný, a tak jsem se nenamáhal převést na sebe nájem nebo inkaso. Dorazilo pár bankovních výpisů z účtu u Chase, který Tim neměl čas zrušit, a tak jsem prostě našel náhradní šekovou knížku a začal platit složenky. Když se účet vyčerpal, uložil jsem na něj vlastní peníze. Postupně jsem se stával víc Timem a méně sebou. Moje novela a všechno, co ji inspirovalo, mi začínala připadat jako vzdálená vzpomínka – součást života někoho jiného. Jako cizí začátky, ne moje.

Pak jednou, když jsem přebíral poštu, našel jsem dopis od Městské univerzity, která nabízela Timothymu Wallacovi čtyři třídy kurzu Úvod do žurnalistiky. Semestr měl začít následující týden. Zoufalý a trochu opilý jsem uvažoval o tom, že bych možná mohl Timothyho nahradit, protože škola nebude



mít čas takhle narychlo hledat někoho jiného. Tim tu nechal svoje knihy a svoje přípravy, takže jsem týden studoval Harrowera a Zinssera a *Příručku novinářského stylu* a rovnal si v hlavě, co si o tom myslím. Zůstával jsem vzhůru dlouho do noci a pomalu se předělával na experta v odhalování pravdy. Když jsem se unavený vzbudil z polospánku, byl jsem zase o zlomeček méně tím mužem, kterým jsem byl v okamžiku, kdy jsem padl do postele.

První den školy jsem na sebe hodil staré manšestrové sako a košili a vyrazil na univerzitu. Když jsem vstoupil do místnosti, prohlíželo si mě pětatřicet dychtivých tváří nováčků. „Vypadá dost mladě,“ slyšel jsem někoho zašeptat. „To má být vtíp?“ zeptal se někdo jiný. Pochechtávali se a já začal rudnout a potit se. Rozhlédl jsem se po jejich pochybovačných očích, a něco se ve mně konečně zlomilo. Se vztekem, jaký v sobě dokáže nalézt jen nedocenený génus, jsem praštil připraveným programem kurzu o stůl.

„Kdo ví, kolik je tady školné?“ zahřímal jsem.

Nikdo nezvedl ruku. Všichni se narovnali, dokonce i ty povýšené sportovní typy vzadu.

„Proč mě to nepřekvapuje,“ zavrčel jsem. Pravda ovšem byla ta, že jsem to nevěděl ani já sám. Pak jsem se přátelsky zasmál – jen dva studenti v místnosti se odvážili oplátit mi úsměvem.

„Jestli se chcete něco naučit o žurnalistice, nedokážete to, pokud budete sedět ve třídě,“ štěkl jsem na ně. „Všichni vstaňte. Máte pětadvacet minut na to, abyste šli někam ven, našli si někoho na interview a dostali z něj jeho životní příběh. Přesně za pětadvacet minut se sem vraťte a buďte připravení říct mi o tom člověku úplně všechno.“

Nikdo se nepohnul. Jedna ze studentek, které se usmály, zvedla ruku. Ona si už přinejmenším zapínala tašku. „Co když se nás zeptáte na něco, co nebudeme vědět?“

„Tak si to vymyslíte,“ řekl jsem. „Ale když vám to neuvěřím, selhali jste.“



Pár dalších lidí začalo strkat notesy do tašek. Kluk s baseballovou čepicí kšiltem dozadu zvedl ruku. „A není to... jak-setomenuje... neetický? Není to to, jako plagiátorství?“

„Ne,“ odpověděl jsem rázně. „Plagiátorství je, když ukradnete slova někoho jiného a vydáváte je za svoje. Když si je prostě vymyslíte z ničeho, říká se tomu fikce. Tenhle rozdíl si podrobně probereme, až se všichni vrátíte. Teď máte dvacet čtyři minuty.“

Pět nebo šest lidí vyskočilo a vyběhlo ze dveří.

„Profesore?“ zavolala jedna dívka. „Profesore... ehm... zapoměla jsem jméno.“

„*Tim...o-thy... Wal...lace...*“ řekl jsem a zároveň to psal na tabuli velkými písmeny.

„Jo. Vy ani neuděláte prezenci?“

„Prezenci udělám, až se vrátíte,“ prohlásil jsem chladně, sundal si sako a pověsil ho na opěradlo židle. Podíval jsem se na své lesklé zlaté hodinky a dodal jsem. „*Žestli* se vrátíte. Dvacet tři minut.“

S těmito slovy jsem si sedl a díval se, jak studenti odcházejí a koukají na mě, jako bych se zbláznil. Možná ano. Věděl jsem jen to, že jsem někdo, koho nepoznávám, ale měl jsem z toho dobrý pocit. Takovýhle jsem se sám sobě líbil. O dvacet minut později bylo všech pětatřicet studentů zpátky se spoustou naškrábaných poznámek a všichni se drali o to, přečíst je první.

Zbytek už byl snadný. Timothyho záložní plán se stal mým plánem – a když jsem trochu natrénoval ten klikyhák, kterému říkal podpis, mohl jsem vybírat jeho plat a platit jeho účty. Jednu dobu jsem měl v úmyslu, že si najdu profesorské místo sám, na vlastní jméno. Jenže pak se mi vrátila zvláštní myšlenka, která se prvně vynořila v těch temných, opilých červnových dnech.

Uvažoval jsem o kariéře, kterou jsem si vybral – psát romány a sdělovat pravdu oklikou – živit se lhaním. Nebyl jsem v tom ale dost dobrý. Přinejmenším aspoň písemně zatím ne. Nikdo mi nevěřil. A pak jsem se v mysli vrátil k malému Deshawnowi, který seděl v lavici, vyhýbal se švábům a zaškrtával políčka



v testech tužkou číslo dvě. Řekl, že ty testy jsou jako evoluce – jenže místo toho, aby přežili ti nejchytřejší a nejschopnější studenti, vypadalo to, že vítězí ti, kdo dokážou testy ošidit, najít správný rytmus odpovědí, odhalit chytáky, dělat kvalifikované odhady a dobře si rozplánovat čas. Učitelé přestali učit přírodní vědy a angličtinu a začali učit *jak udělat test*. Je to porážení systému jeho vlastními zbraněmi? Nebo je to vývojová nezbytnost?

Nejlepší romanopisci vás umějí přesvědčit, že příběhy, které čtete, jsou skutečné. Tajíte dech, když se Raskolnikov blíží ke své sousedce s napřáženou sekerou. Pláčete, když Gatsbymu nikdo nepříjde na pohřeb. A pokud si uvědomíte, jak dobře vás oklamali, milujete za to autory o to víc. Když jsem každý den stál před svými studenty jako profesor Timothy Wallace, objevil jsem, jak vzrušující je, když si vymyslíte skutečnost a ono vám to projde. Nejenže jsem měl čím platit účty, ale také jsem se učil věrohodněji vymýšlet. Dostal jsem sám sebe do evoluční situace, kdy by neúspěšný klam znamenal katastrofu. Kdy jsem byl nucen riskovat všechno. Kdy mě odměňují za mou úspěšnou nepoctivost. A největší odměna byla, že jsem už skoro nepomyslel na svůj starý život. Jen když jsem viděl jistý román od Jeffreyho Oakese ve výloze knihkupectví nebo když jsem v trafice zahlédl nějaký titulek týkající se Lucemburska.

Ano, správně. Nevěřili jste mi, když jsem vám tohle říkal předtím. Teď už si nejste tak jistí, že ne? To je naprosto v pořádku. Já to chápu. Koneckonců, mluvíte s člověkem, který po jistou dobu opravdu věřil, že *je* profesor Timothy Wallace. Dokonce tak, že když jsem jednoho dne otevřel schránku a zjistil, že Spojené státy americké jsou pyšné na to, že mohou vyhovět žádosti Timothyho Wallace o dvojí občanství, upřímně se mi ulevilo, jako bych to byl já, kdo se vyhnul deportaci. Podepsal jsem se Timothyho jménem na vytečkované řádce, jako by patřilo mně samému. Opakuji, že tou dobou jsem už málem zapomněl, že to tak není. O pár týdnů později, když jsem si šel na Hudson Street vyzvednout nový, jasně modrý pas, mě vůbec

nenapadlo, že vlastně právě páchám federální zločin. Koupil jsem si pak na oslavu hotdog.

Něco jsem ze sebe udělal. Nebo aspoň někoho. Byl jsem mimochodem báječný pedagog – i když jsem ho jen namíchal rovným dílem z Johna Kottera, Kubrickovy *Olověné vesty* a profesora Keatinga ze *Společnosti mrtvých básníků*. Na konci prvního semestru studenti vyplňovali tabulky s hodnocením mého výkonu a všichni svorně mi dali „Výborný“. Během vánočních prázdnin jsem vylovil svou starou novelu a poprvé mi připadala víc jako fikce než jako skutečnost. Když jsem se na jaře vrátil na své místo, dostal jsem čtyři nové třídy. Tentokrát studenti můj dramatický styl očekávali – zřejmě o mně už slyšeli. Slyšeli o profesorovi, který říká věci, „jaké jsou“.

Učit na univerzitě na velké katedře má tu výhodu, že vás překvapivě málo kontrolují. Kdybych se pokoušel učit malého Deshawna a Jessinu na základní škole, okamžitě by mě vyhodili. Malé děti ještě říkají svým rodičům, co celý den ve škole dělají. Ministerstvo školství rozesílá osnovy a učebnice a jakákoli odchylka od předepsaného směru je nápadná. Jenže na univerzitě se dozor vyskytuje pouze jednou za semestr, když se na přednášku dostaví někdo ze stálých profesorů. A ten se navíc ještě musí ohlásit předem, takže je jednoduché si na ten den naplánovat přízemnější a tradičnější činnosti. Studenti to hráli se mnou – byli rádi, že mi můžou pomoci „toho chlapa“ oblafnout.

Nakonec se mi to, že jsem byl *příliš* dobrý, nevyplatilo. Šéf katedry si mě všiml, když mě prváci s obrovskou převahou zvolili profesorem roku. To mě vyzvedlo z davu dobré stovky externistů, a když šéf téhož večera uviděl opravdového Timothyho Wallace v BBC, jak vysílá reportáž o korupci v programu zahraniční pomoci OSN, konečně si dal dvě a dvě dohromady.

Můj rozhovor s vedoucím katedry na chodbě byl celkem nezajímavý – nazval mě sociopatem, což, připouštím, i trochu bolelo – ale jinak ho zřejmě především šokovalo, že jsem ty

stovky univerzitních studentů, které jsem měl na starost, tak naprosto okouzlil. Sám byl nenápaditý dinosaur, a tak se mě několikrát ptal, jak jsem to udělal. Ani mě to nepřekvapilo. Předpokládám, že vy byste to rádi věděli taky. Takže pravda je taková:

Studenti od vás chtějí slyšet, že všechno, co se až dosud učili, byly nesmysly, které jim pěkně zatepla servírovali lidé mnohem hloupější než oni. Prokousali se střední školou, kde se určitě museli setkat s neschopnými učiteli všeho druhu, kteří do nich hustili informace, jež s jejich životem neměly ani tu nejmenší souvislost. Takže jim nejdřív sdělíte, že jejich podezření bylo celou tu dobu správné – že většina látky, jejímž učení se vyhýbali, skutečně nebyla důležitá. Ale pak, když odhodí zábrany, přijde ta pravá návnada. Jaká věc na tomhle světě má jako *jediná* svou cenu? Schopnost lhát. Ano, slyšíte dobře. Oni to už vědí sami, jen jim to ještě nikdo takhle do očí nepotvrdil. *Jazyk*, vysvětlujete dál, není nudný a zbytečný systém gramatiky a pravopisu, ale *nástroj*, s jehož pomocí můžete manipulovat slabými a hloupými. Když studenti uslyší tohle, nastraží uši.

Mistr anglického jazyka, pokračujete, může přesvědčit a manipulovat kohokoli, aby udělal cokoli, co si pán přeje. Ukážete jim Sokrata – oni ho znají jen jako nějakého nezajímavého mrtvého dědka. Ne. Vy jim ukážete muže, který pomocí své vyšší inteligence přesvědčil obyčejné lidi, aby mysleli přesně tak, jak on chtěl, aby mysleli. Ukážete jim projevy Stalina a Marxe, Kennedyho a Roosewelta. Proberete Lincolnovu řeč v Gettysburgu. Nevyptáváte se jich, který rok a který den to bylo – oni vědí, že od toho je Wikipedie. Můžou si to najít přes mobil.

Moje oblíbená lekce byla prostě jít a na hodinu pustit CNN. V kteroukoli denní dobu, dokonce i v reklamních vstupech, mohli studenti nacházet nekonečný proud manipulace. Pravda se průběžně překrucuje ve lži – přímo před našima očima a ušima, každý den našeho života, a oni to dobře vědí. Přepněte na MTV, a oni vidí, jak jejich idoly dělají totéž: popové zpěvačky,

kteře se neustále mění, takže při rozhovoru vypadají jako obyčejné holky a ve videu, které následuje hned potom, skoro jako pornohvězdy. Nebo rappeři, kteří se ohánějí tvrdým životem na ulicích, abychom zapomněli na ty miliony, co mají na bankovním účtu. A studenti tyhle podvodníky zbožňují. Oblékají se jako oni a mluví jako oni *právě* proto, že jsou to podvodníci. Jsou to hrdinové, protože jsou to *dobří* podvodníci. A studenti pak sami ze sebe udělají ještě lepší miniatury svých podvodných vzorů.

Samozřejmě že občas najedete mladého idealistického studenta, který věří, že umění obsahuje *pravdu*. Zpočátku se zdá, že někdo takový je doslova hrozbou pro celou vaši podstatu. Jenže tyhle vzácné duše člověk získá ještě snáz. Protože pak své výklady pronášíte pobaveně, ale zároveň s vážnými obavami. Vášně vám tryská ze srdce, které nosíte na dlani, a rudá jako krev vám stéká na džíny a italské kožené boty. Z těchhle opravdových studentů nespouštíte oči, protože je ještě nikdo nezlomil, a vy je nezloíte také. Budete v nich žít myšlenku, že za tím závojem lží je pravda a krása. Kdykoli tu oponu roztáhnete, ukážete jim, že je Dobré a je Správné a je Lepší a je Nejlepší. A když tuhle lež podáte dostatečně dobře, možná tomu dokonce začnete znova věřit i vy sami. Možná se vám vrátí střípek té nevinnosti a nevědomosti, které jste si kdysi cenili také. A to je nakonec vaše odměna.

~~Ale už je to tady zase. Občas zapomínám, že už nejsem ve škole. Užíváme si příjemný večer v tichém baru, v jednapadesátém patře jednoho z nejlepších hotelů v Dubaji. Tohle místo má v sobě něco... Já myslím, že to je tím vzduchem. Člověk to nutí vkládat příběhy do příběhů uvnitř dalších příběhů. Ale už toho nechám a konečně vám vysvětlím, jak jsem se ocitl tady v Dubaji.~~

~~Vedoucí katedry vypálil pár prázdných hrozeb v tom smyslu, že na mě pošle policii – věděl jsem ale, že něco takového nikdy neudělá, protože by musel stovkám rodičů a možná~~